

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 8328/18

לפני: כבוד השופט מ' מזוז
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופט א' שטיין

המערער: רז עמיצור

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי באר שבע בתפ"ח 35048-04-17 מיום 5.11.2018 (כבי השופטים א' ואגו – אב"ד, א' אינפלד וא' חזק)

תאריך הישיבה: כ"ה באייר התשע"ט (30.05.2019)

בשם המערער: עו"ד גיא זהבי

בשם המשיבה: עו"ד מירי קולומבוס

פסק-דין

השופט א' שטיין:

"מה שלא רצינו לאורך תולדותינו שיחווה יהודי בתפוצות, אל יארע בתוכנו" (דברי השופט א' רובינשטיין (כתוארו אז) בפסקה ג' לפסק דינו בע"פ 55/06, 877/06 מדינת ישראל נ' זלינגר (4.6.2006)).

1. הערעור שלפנינו מופנה נגד גזר הדין שבמסגרתו הושתו על המערער 66 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו, וכן מאסר על תנאי, בעקבות הרשעתו בעבירות אלימות מתוך מניע גזעני בגדרי תפ"ח 17-04-35048 (בית המשפט המחוזי באר שבע; השופטים א' ואגו – אב"ד, א' אינפלד וא' חזק).

כתב האישום וההליך קמא

2. עבירות האלימות אשר יוחסו למערער בוצעו במסגרת ארבעה אירועים נפרדים שהתרחשו בעיר באר שבע בחודשים פברואר-מרץ 2017. אירועים אלה פורטו על ידי המדינה בארבעה פרטי אישום מושא כתב האישום המתוקן, בו המערער הודה במסגרת הסדר טיעון. מעשי אלימות אלו בוצעו על רקע התנגדותו של המערער – שהיה באותה העת בין הגילאים 19 ל-20 – למפגשים רומנטיים בין גברים ערביים ונשים יהודיות. המערער תקף גברים אלה, ביחד עם חבריו, באמצעות סכין, אלות וכלי תקיפה אחרים, ובכך הסב להם חבלות ופציעות חמורות, כמו גם נזק למכוניותיהם. בגין מעשים אלו יוחסו למערער עבירות כדלקמן: גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות מתוך מניע גזעני, עבירה לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) בצירוף סעיף 144(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק); תקיפה בנסיבות מחמירות מתוך מניע גזעני, עבירה לפי סעיף 379 בנסיבות סעיף 382(א) ובצירוף סעיף 144(א) לחוק – שתי עבירות, שאחת מהן בוצעה בנסיבות מחמירות בכוונת פריצה מתוך מניע גזעני, לפי סעיפים 410(3) ו-144(א) לחוק; תקיפה הגורמת חבלה של ממש בנסיבות מחמירות מתוך מניע גזעני, עבירה לפי סעיף 380 בנסיבות סעיף 382(א) ובצירוף סעיף 144(א) לחוק; פציעה בנסיבות מחמירות מתוך מניע גזעני, עבירה לפי סעיף 334 בצירוף סעיפים 335(א)(1), 335(א)(2) ו-144(א) לחוק; וכן היזק לרכוש מתוך מניע גזעני, עבירה לפי סעיפים 413 ו-144(א) לחוק (שתי עבירות).

3. בית משפט קמא הרשיע את המערער בעבירות הנ"ל על בסיס הודאתו. בטרם גזר את עונשו של המערער, שמע בית המשפט את טיעוני הצדדים לעונש, מזה ומזה. במסגרת זאת, החליט בית המשפט לקבל כראיה לעניין העונש את פרטיהם של הסדרי הטיעון שנעשו עם המעורבים האחרים במעשי האלימות.

4. ביום 5.11.2018 גזר בית משפט קמא את דינו של המערער. בגזר הדין סקר בית המשפט את הפסיקה הרלבנטית, הדוגלת במדיניות ענישה מחמירה ביחס לעבירות

אלימות הנעברות מתוך מניע גזעני; ועמד על נסיבותיהם של מעשי האלימות דכאן. בשים לב לכל אלה, קבע בית המשפט כי מתחם הענישה ההולם בעניינו של המערער נע בין 4.5 ל-8 שנות מאסר בפועל, בתוספת של מאסר על תנאי. בבוחנו את הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות, נתן בית המשפט דעתו, בין היתר, להיות המערער נטול עבר פלילי; להודאתו בעבירות אשר יוחסו לו, אשר חסכה שמיעת עדויות וזמן שיפוטי יקר; לכך שהמערער לקח אחריות על מעשיו, חזר בו מתפישותיו הגזעניות והביע חרטה כנה על ביצוע העבירות; להתרשמותו החיובית של שירות המבחן, אשר בא בהמלצה טיפולית-שיקומית בעניינו של המערער; וכן לגילו הצעיר של המערער ולנסיבות חייו הלא פשוטות, אשר כללו קשיים שחווה בסביבה המשפחתית שלו.

5. לאחר ששקל את מארג השיקולים דלעיל, ולאחר ששמע את דבריו של המערער עצמו, קבע בית המשפט כי במקרה דנן שיקולי השיקום נסוגים מפני שיקולי ענישה אחרים, בצינו את הדברים הבאים:

“לאחר ניתוח האמור בתסקירים והן לאחר התרשמות מדבריו, הלא קצרים, של הנאשם בפנינו, שנאמרו בהתרגשות רבה ובסערת נפש, דעתנו היא, שהנאשם באמת התחיל בתהליך של הפנמה ועיבוד של חומרת התנהלותו ושיש לו רצון וכוונה להשתקם ולחזור למוטב. אומנם, לא מצאנו שדי בכך, כדי לגבור על שיקולים אחרים וחשובים, שפורטו, ולהפנות את הנאשם לאפיק טיפולי – שיקומי, חלף ענישה הולמת ומכאיבה, אולם, יש בזה כדי להוות פרמטר משמעותי בגזירת העונש בתוך המתחם שגובש. יש לעודד הנאשם להתמיד בכיוון זה” (ראו עמ' 15 לגזר הדין).

6. על בסיס האמור, השית בית משפט קמא על המערער את העונשים שצוינו לעיל, ומכאן הערעור.

טענות הצדדים

7. המערער ביקש מאתנו כי נקל בעונשו, בהתחשב בכל הנסיבות המקלות שפורטו בערעורו, ובפרט בכך שהוא למד את הלקח ועלה על דרך הישר. במסגרת זו, פירט המערער וטען כי העונש שהושת עליו איננו מידתי בחומרתו ואיננו תואם את הגישה האינדיווידואלית בענישה – גישה שלשיטתו קנתה לה מעמד בכורה במשפט הישראלי לנוכח האמור בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. לפיכך, לשיטת המערער, גישה זו

מחייבת את בתי המשפט להעדיף במקרים כמו שלו את שיקולי שיקום העבריינין על פני שיקולי ההרתעה לסוגיהם.

8. המדינה מנגד סומכת את ידיה על גזר הדין קמא ומבקשת שנאשרו מטעמיו.

דיון והכרעה

9. סבורני כי דין הערעור להידחות. הלכה היא עמנו כי ערכאת הערעור לא תתערב בעונש שהוטל על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, או כאשר נפלה טעות מהותית בגזר הדין (ראו למשל: ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 6877/09 פלוני נ' מדינת ישראל (25.6.2012); ע"פ 6577/10 פלוני נ' מדינת ישראל (28.1.2013); וע"פ 3619/18 טביץ' נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (9.1.2019)). המקרה דכאן איננו בא בגדר אותם המקרים החריגים אשר מצדיקים את התערבותנו בעונש שהושת על ידי הערכאה הדיונית. בגזרו את עונשו של המערער, בית משפט קמא העמיד לנגד עיניו את כל השיקולים הרלבנטיים לעניין העונש והחליט נכון.

10. כאשר לטענתו המשפטית של המערער הנוגעת לגישה האינדיווידואלית בענישה, אומר רק זאת: חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו איננו בא להגן רק על כבודם וחירותם של עבריינים. חוק יסוד זה בא להגן גם על כבודם של קורבנות העבירה, שלעתים קרובות – ולדידי, אף לעתים קרובות מדי – נרמס ברגל גסה על ידי העבריינים. כך לימדנו הנשיא מ' שמגר בדנ"פ 2316/95 גנימאת נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(4) 589, 1621-ז (1995), ואלו היו דבריו:

"חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו נושא עמו בשורה חוקתית חקוקה לכל פרט בחברה, אולם בשורה זו נועדה לכל החברה ולא רק לעבריינים שבה. קורבן העבירה בפועל ובכוח וכל אזרח תמים-דרך זכאים להגנה על כבודם ועל חירותם מפני פחד, אימה ופגיעה, לא פחות מן הנאשם. זכותה של אישה שלא לשוב ולהיות מושא למכות ולהשפלות אינה פחותה מזכות בעלה המכה לחירותו. [...] הקניית זכויות מכוח חוק היסוד דינה שתחול על הכול, האזרח והגר, התושב והמבקר, הנאשם והקורבן".

11. במקרה שלפנינו, המערער תקף בפראות ובאכזריות אנשים תמימים, תוך השפלתם, רק בשל היותם גברים ממוצא ערבי אשר בילו עם נשים יהודיות. המניע

הלאומני והגזעני שמתוכו פעל המערער משווה נופך נוסף של חומרה למעשיו. ברי הוא כי מעשים חמורים אלו מחייבים הטלת עונש חמור ומרתיע – וזאת, גם לאחר התחשבות בנסיבותיו האישיות של המערער ובחרטתו הכנה. כך הורה לנו המחוקק לעשות בסעיף 140 לחוק העונשין, ואת דברו נקיים.

12. אציין, כי עיקרון ההלימה, אשר אליו הפנה אותנו המערער, הוא עצמו מעמיד בפנינו מחסום מפני הקלה בעונשו מעבר לזו שכבר ניתנה לו על ידי בית משפט קמא. וכפי שכבר הזדמן לי להעיר:

”תיקון 113 לחוק העונשין שנתן לעיקרון זה מעמד על, איננו מדבר על הלימה במונח הצר של ה-lex talionis. מדובר בתפיסה רחבה יותר של הלימה אשר רואה בענישת העבריין אקט שלטוני המכוון מחדש את שיווי המשקל המוסרי שהופר על ידו. מדובר בתיקון כוללני אשר חייב לשקם את [ערכו של הנפגע] מן העבירה כאדם, לאחר שהעבריין שלל ערך זה [ממנו] או הפחיתו, על ידי מעשה כפייה פוגעני. תיקון זה לא ייעשה אם עונשו של העבריין לא יהיה שקול כנגד מה שעולל לקורבנו. ראו Jean Hampton, *The Retributive Idea*, in Jeffrie G. Murphy & Jean Hampton, FORGIVENESS AND MERCY 111, 131 (1988) (ראו פסקה 20 לפסק דיני בע”פ 3792/18 פלוני נ’ מדינת ישראל (11.11.2018)).

13. ובמלים אחרות: גזר הדין שנוציא מתחת ידינו צריך שיאמר לנפגעי העבירות אשר סבלו מנחת זרועו של המערער רק בשל היותם ערבים כי זעקתם היא זעקתנו.

14. אני מציע אפוא לחבריי כי נדחה את הערעור, לצד הבעת משאלה כי המערער אכן יחזור למוטב ויפתח דף חדש בחייו עוד בטרם ישוחרר מן הכלא.

ש ו פ ט

השופט מ' מזוז:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט ג' קרא:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט א' שטיין.

ניתן היום, ח' באלול התשע"ט (8.9.2019).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט